

ІНСТИТУТУ “ЖИТОМИРАГРОПРОЕКТ” – 20 РОКІВ

Інститут “Житомирагропроект” створений у 1986 році на базі філіалів республіканських проектних інститутів “Укрколгоспроект”, “Укррадгоспроект” та “Укрсільгосптехпроект” і став провідною в області багатопрофільною проектною організацією, що спеціалізується на проектуванні об’єктів сільськогосподарського, промислового, житлового та цивільного призначення. Інститут є територіальною організацією з проектування будов виробничої і соціальної сфери агропромислового комплексу.

За проектами інституту створювалася матеріально-технічна база АПК області: селекційні центри великої рогатої худоби молочного і м’ясного напрямів, тваринницькі комплекси та птахофабрики, підприємства зі зберігання та переробки сільгосппродукції; побудовані 18 сіл для переселення потерпілих від наслідків аварії на ЧАЕС; проведена газифікація десятків населених пунктів Житомирщини.

Інститут має потужний інтелектуальний потенціал. Високий фаховий рівень спеціалістів, застосування сучасних методів проектування, використання енергозберіжних технологій, організація авторського нагляду забезпечують високу якість проектів та будівництва. Проекти інституту неодноразово відзначались дипломами Держбуду України та були переможцями на конкурсах кращих проектів серед інститутів об’єднання “УкрНДІ-агропроект” Міністерства аграрної політики України.

Суттєвий вклад у розвиток інституту внесли його фундатори І.Г. Данилюк, О.П. Жулинський, В.П. Гаврилов, Н.Г. Копіна, І.М., Михайленко, В.А. Дяченко, Н.А. Печерська, Г.М. Новосельська, Б.П. Шепелев, Л.Л. Лашкул, Г.А. Зарічний. Продовжують славні традиції провідні фахівці О.М. Чайка, А.О. Мошко, Д.М. Долгих, Б.Ф. Муравський, В.П. Лозовик, Б.І. Сич, Є.П. Деревицька і багато інших, які щоденною працею створюють і підтримують високий авторитет колективу.

Впродовж двох десятиліть Інститут веде пошуки науково-обґрунтованих підходів до соціально-економічного відродження населених пунктів, що опинилися на радіоактивно забрудненій території внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

В особливі несприятливих умовах продовжується життя 4 тис. потерпілих, в тому числі 800 дітей і підлітків Житомирщини в зоні безумовного (обов’язкового) відселення. П’ятнадцять років тому тут зупинено промислове і сільськогосподарське виробництво, скорочено до нагальних потреб функціонування соціальної інфраструктури в надії на те, що в чистій зоні побудують житло, створять для потерпілих робочі місця, забезпечать дошкільне виховання і шкільне навчання дітей, медичне, культурне, торгове та побутове обслуговування переселенців. Тому так радо приймали їх місцеві жителі. Вони також сподівалися, що з першими переселенцями і в їх села підведуть газ, питну воду, заасфальтують вулиці і під’їзні дороги, зміцнять матеріальну базу господарств.

Однак економіка держави не витримала такого навантаження. Створення поселень для переселенців звелося, головним чином, до будівництва житла, а спорудження виробничої і соціальної інфраструктури відкладалося на невизначений термін. Останнім часом значно скоротилося і будівництво житла, зменшилась кількість сімей, яким дали можливість переселитися в інші регіони.

Все це призвело до руйнації поселенської мережі на забрудненій території, старіння населення, виникнення диспропорцій в його статевому розрізі, скорочення обсягів платоспроможного попиту населення на послуги та зміни його структури, скорочення мережі виробничої і соціальної сфери, зубожіння населення.

Зважаючи на те, що самоочищення довкілля від радіоактивного забруднення відбувається швидше, ніж передбачалося, а переселенці погано адаптуються до умов життя на чистих територіях, населення ставить перед владою питання про відродження населених пунктів зони безумовного (обов'язкового) відселення, розробку нових програмно-цільових підходів до їх захисту, які мали б окреслити радіологічні, екологічні, медичні, психологічні, соціальні, економічні та юридичні аспекти їхнього життя.

З метою дослідження реальної ситуації, що склалася на забрудненій території, визначення обсягів робіт і фінансування наш інститут за дорученням МНС України провів паспортизацію виробничої і соціальної інфраструктури окремих населених пунктів II зони, які за економічними та соціальними показниками могли б бути реабілітовані, і розробив програму соціально-економічного відродження населених пунктів, де залишилися проживати жителі і дозове навантаження менше 5 мЗв на рік.

Під час підготовки цієї програми в населених пунктах смт. Народичі, селах Базар, Рудня Базарська, Межиліска, Селець Народицького та с. Обходи Коростенського району було обстежено 483 соціальні і виробничі об'єкти. У підсумку виявилося, що 13 з них не можуть бути відновлені і підлягають зносу, 3 – необхідно перепрофілювати, 10 – продати або здати в оренду, 2 –добудувати, решту – відремонтувати і використати за первісним призначенням. На ці цілі необхідно залучити 63 млн. гривень, або близько 20 тис. грн. на кожного потерпілого, що проживає в цих населених пунктах.

Скорочення обсягів фінансування будівництва житла, виробничої і соціальної інфраструктури для переселенців на чистій території привело до зростання незавершеного будівництва, “замороження” значних фінансових ресурсів.

В умовах обмежених економічних можливостей держави насамперед треба чітко визначити параметри безпечного, з усіх точок зору, проживання людей в умовах забрудненого довкілля і привести зонування до вимог цих параметрів, визначити основні підходи до соціально-економічного відродження населених пунктів, що б вони органічно вписалися у загальний народногосподарський механізм і гарантували б відшкодування морально-психологічних і матеріальних збитків громадянам, які продовжують жити на забрудненій території.

Основні підходи мають бути побудовані на класифікації населених пунктів за рівнем радіоактивного забруднення; обстеженні виробничої і соціальної інфраструктури; проведенні експертних оцінок та визначенні їх технічного стану; розробках карт-схем пішохідної і транспортної доступності до об'єктів виробничої і соціальної сфери та економічних розрахунках їх відродження.

Перші кроки в цьому вже зроблено. Окремі населені пункти зони обов'язкового відселення, зокрема села Галузія і Прилісне Маневицького району Волинської області та Великі Озера, Великий Черемель, Різки і Шахи Дубровицького району Рівненської області Законом України віднесені до зони гарантованого добровільного відселення, яким передбачено змінити статус цих сіл з 1 січня 2006 року, почати відродження їх виробничої і соціальної сфери.

На засіданнях експертної ради МНС України з соціально-економічних і будівельних проблем та збереження історико-культурної спадщини населення, яке постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи, було передбачено продовжити ці роботи і в 2006 році.

Відповідно до Указу Президента України від 09.12.2005 р. “Про заходи, пов’язані з 20-ю річницею Чорнобильської катастрофи” передбачено розробити приклад-еталон програми соціально-економічного відродження радіаційно забруднених населених пунктів Народицького району Житомирської області і, узагальнивши цей досвід, розробити програму соціально-економічного розвитку населених пунктів, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Інститут “Житомирагропроект” разом з потерпілими сподіваються, що влада перейде від співчуття до організації безпечної життєдіяльності людей в умовах забрудненого довкілля.

В.А. Михайленко,
директор інституту “Житомирагропроект”